

مارکس در مگا

Pradip Baksi

پرادیپ باکسی

Marx in the MEGA

منبع مقاله ترجمه شده:

<https://mronline.org/2021/08/03/marx-in-the-mega/?fbclid=IwAR35X7SpXYNRwT59zkNy7MCtc7g9izp5n9o-tLtgmdVjFCbnnXWuP27O-U>

مارکس در مگا

۳۰ ژوئیه ۲۰۲۱

نویسنده: پرادایپ باکسی (Pradip Baksi)

"تاریخ انسان مانند دیرینه‌شناسی است. به دلیل نابینایی قانونی-حقوقی خاصی، حتی بهترین ذهن‌ها نیز، اصولاً، آنچه که در مقابل بینی‌شان قرار دارد را نمی‌بینند. بعدها، وقتی که زمانش فرا رسید، تعجب می‌کنیم که نشانه‌هایی از آنچه که موفق به دیدنش نشدیم همه جا وجود دارد." مارکس به انگلس، ۲۵ مارس ۱۸۶۸ (از نظر ما، مارکس اینجا از محدودیت‌های ذهن انسان تحت سلطه نظام سرمایه صحبت می‌کند).

... و در اینجا، مانند هر جای دیگر، مهم است که نقاب راز را از صورت علم برداریم» «قضیه تیلور، قضیه مک لورین و نظریه عملکرد تحلیلی لاگرانژی» - مارکس ۱۸۶۸ (هر سه این‌ها فرضیات ریاضی است که ریاضی‌دانان معروف هم عصر مارکس طرح کرده‌اند).

این یک گزارش مقدماتی از روند تبدیل شدن مقالات کارل مارکس^۱ به متون منتشرشده پس از مرگ او است. این روند در نیمه دوم دهه ۱۸۸۰ با مداخلات تحریری در نسخه خطی مربوط به کاپیتال از سوی فردریش انگلس شروع شد.

۱- بخش A-E، مقالات کارل مارکس / فردریش انگلس، IISH.

این امر از خلال چند جلد سَقط‌شدهٔ کارل مارکس / فریدریش انگلس، نسخهٔ کامل تاریخی انتقادی، ۱۹۲۷ تا ۱۹۳۵ که اکنون مگا-۱ نامیده می‌شود^۱ ادامه یافت و هنوز در نسخهٔ کامل مارکس / انگلس، سال ۱۹۷۵ که مگا-۲^۲ نامیده شد، ادامه دارد.

بررسی محتویات (آ ۱-۱۱۵) و گزیده‌های مارکس (ب ۱-۱۶۸) به‌عنوان بخشی از آثار وی نشان می‌دهد^۳ که نوشته‌های وی انواع مختلفی را در بر می‌گیرند: مقالات ژورنالیستی، اعلامیه‌های سیاسی، بخشی از اسناد انجمن بین‌المللی کارگران، یادداشت‌ها، گزیده‌ها، پیش‌نویس‌ها، و دست‌نوشته‌های ناکاملی که در طی تحقیقات علمی در بارهٔ بسیاری از موضوعات، منجمله تلاش وی در زمینهٔ نقد اقتصاد سیاسی را شامل می‌شوند.

او به حقوق، تاریخ اجتماعی و سیاسی، فلسفه، اقتصاد سیاسی، کشاورزی، تکنولوژی صنعتی، زمین‌شناسی، شیمی، فیزیک، فیزیولوژی، قوم‌شناسی، مذهب، ادبیات، ریاضیات و چندین زبان علاقه‌مند بود. او به‌طور فعال تغییر و تحولات آلمان، فرانسه، انگلیس، ایرلند، کشورهای اسکاندیناوی، لهستان، روسیه، کشورهای بالکان، ایتالیا، اسپانیا، آمریکای لاتین، الجزیره، چین و هندوستان زمان خود را تعقیب می‌کرد.

دوست نزدیک وی رونالد دانیالز^۴ در بعضی از نامه‌هایش در سال ۱۸۵۱ مسألهٔ یک دائرةالمعارف جدید را با وی در میان گذاشته بود.^۵ از آن زمان به بعد، تحقیقات وسیع مارکس شروع به گسترش کرد و در حدود سال ۱۸۸۳ دامنهٔ آن واقعاً به ابعاد

۱- مگا-۱

۲- مگا-۲

۳- بخش‌های A-E، مقالات کارل مارکس / فریدریش انگلس، IISH.

۴- رونالد دانیالز (۱۸۱۹-۱۸۵۵) https://de.wikipedia.org/wiki/Roland_Daniels

۵- نامهٔ دانیالز به مارکس به تاریخ ۱۲ و ۲۴ آوریل ۱۸۵۱: مگا-۲، Text, (1984) III/4

Anhang: 357, 363.

یک دائرةالمعارف رسید.^۱ در ادامه، ما سعی خواهیم کرد خط سیر تبدیل نتایج تحقیقات وی را به انتشارات بررسی کنیم.

بعد از انتشار خانواده مقدس^۲ انگلس و مارکس در سال ۱۸۴۵، یکی از ناشرین آن^۳ زاکاریاس لونتال تحت آزار و اذیت شدید سیاسی قرار گرفت. در اواخر سال ۱۸۴۶ مارکس مشکلات و موانع انتشار نوشته‌هایش را از بروکسل با منتقد ادبی و یادبود-نویس روسی واسیلیویچ آنکوف در پاریس در میان گذاشت: با این نامه دوست داشتم کتابم را درباره اقتصاد سیاسی به شما بفرستم^۴ اما تا کنون نه موفق به چاپ این کتاب شده‌ام و نه نقد فیلسوفان و سوسیالیست‌های آلمانی^۵ که در بروکسل به شما ذکر کردم. باور نمی‌کنید که نشر چنین چیزهایی با چه مشکلاتی در آلمان روبرو می‌شود، از یک سو از طرف پلیس^۶، از سوی دیگر از طرف کتاب‌فروشان که خودشان همان گرایشاتی را نمایندگی می‌کنند که مورد حمله من قرار گرفته‌اند.^۷ و

۱- نگاه کنید به: کتابشناسی جزئی گفتمان سایبری منعکس‌کننده رویکرد دائرةالمعارفی کارل مارکس نسبت به مطالعه تاریخ (۲۰۱۳):

https://www.academia.edu/5512520/A_Partial_and_Partially_Cyberdiscursive_Bibliography_Reflecting_Karl_Marxs_Encyclopedic_Approach_to_the_Study_of_History

۲- انگلس و مارکس ۱۸۴۵

۳- زاکاریاس لونتال / کارل فردریش لونینگ (۱۸۴۴-۱۸۱۰)

https://de.wikipedia.org/wiki/Karl_Friedrich_Loening
and, Jacob Beer Rindskopf/Joseph Rütten (1805-1878):

و ژاکوب بیر ریندسکوف / ژوزف روتن (۱۸۷۸-۱۸۰۵)

https://de.wikipedia.org/wiki/Joseph_R%C3%BCtten

۴- مارکس ۱۸۵۹

۵- مارکس / انگلس ۱۹۳۲: مارکس / انگلس / ویدمیر ۲۰۱۰؛ و. MEGA-II I/5 2017.

۶- در رابطه با آزار و اذیت مطبوعات توسط پلیس در آلمان در دهه ۱۸۴۰ نگاه کنید به زاکاریاس لونتال در و هاردت ۲۰۰۰ (زیرنویس شماره ۳، همین صفحه)

۷- درباره برخی از گرایش‌های سیاسی-ایدئولوژیکی رادیکال/کمونیست/لیبرال/محافظه کار که ناشران مارکس قبل از مرگ او داشتند.

در مورد حزب خودمان، نه تنها کم‌مایه است، بلکه یک جناح بزرگ در حزب کمونیست آلمان^۱ (منظور مارکس جناح غالب در اتحادیه کمونیست‌هاست.) وجود دارد که با من کینه دارد زیرا من با او تویی‌ها و اظهارات آنها مخالفم.^۲ این مشکلات به‌طور مداوم بیشتر شد. بعد از گذشت چهار سال از نوشتن این جملات، هرمن هنریک بکر^۳ اولین کتابچه از مجموعه پیش‌بینی شده مجموعه مقالات کارل مارکس را منتشر ساخت.^۴

هشت سال بعد، فرانز دانکر^۵ اولین کتابچه در نقد اقتصاد سیاسی^۶ را منتشر ساخت. در اولین جمله پیشگفتار این جزوه مارکس نوشت که او تصمیم داشت: "نظام اقتصادی بورژوازی را بدین ترتیب مورد بررسی قرار دهد: سرمایه، مالکیت ارضی، کار مزدی، دولت، تجارت خارجی، بازار جهانی."

او این نیت خود را چهار بار در طی سال‌های ۱۸۵۸-۱۸۵۹ تکرار کرد. مارکس به لاسال، ۲۲ فوریه و ۱۱ مارس ۱۸۵۸؛ مارکس به انگلس ۲ آوریل ۱۸۵۸ و در پیشگفتار به مارکس ۱۸۵۹. از میان این شش موضوع، مارکس تنها آن‌هم به‌طور قسمی توانست به اولی یعنی کاپیتال در زمان حیات خود پردازد. ماتریال‌آمادگی مربوط به پنج موضوع دیگر در میان دست‌نوشته‌های وسیع، یادداشت‌ها و قطعات از سوی وی بجا ماند.

۱- درباره کمونیست‌های آلمانی دهه ۱۸۴۰ نگاه کنید به انگلس ۱۸۸۵

۲- نامه مارکس به آنکوف ۲۸ دسامبر ۱۸۴۶. : ۱۸۴۶. *MEGA-II III/2: 79-80; MECW 38:105.*

۳- هرمان هنریک بکر (۱۸۲۰-۱۸۸۵)

https://www.ub.uni-koeln.de/collections/becker/index_eng.html#akkordeon_oeffner12327_uzk15_a_kkordeon2-titel1
[https://de.wikipedia.org/wiki/Hermann_Becker_\(Politiker,_1820\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Hermann_Becker_(Politiker,_1820))

۴- مارکس ۱۸۵۱

۵- فرانز دانکر (۱۸۸۸-۱۸۲۲) https://en.wikipedia.org/wiki/Franz_Duncker

۶- مارکس ۱۸۵۹

اوتو کارل میسنر^۱ جلد اول *کاپیتال* را در سال ۱۸۶۷ انتشار داد. مارکس همچنین اولین ترجمه فرانسوی این جلد را خود خواند، ادیت و مورد تأیید قرار داد که در پاریس در چند قسمت از سال ۱۸۷۲ تا ۱۸۷۵^۲ انتشار یافت.

انجمن عمومی کارگران آلمان - تأسیس شده از سوی فردیناند لاسال در سال ۱۸۶۳ با حزب کارگران سوسیال دموکرات آلمان - تأسیس شده از سوی آگوست بیل و ویلهلم لیکنخت در سال ۱۸۶۹ - با هم ادغام شدند و حزب کارگران سوسیالیست آلمان را در کنگره‌ای که در گوتا در می سال ۱۸۷۵ تشکیل شد، به‌وجود آوردند. پیش‌نویس پلاتفرم کنگره گوتا شدیداً مورد انتقاد مارکس قرار گرفت.^۳ این انتقاد تأثیری بر روی نمایندگان در آن کنگره نداشت. چند سال بعد، انگلس کتاب *آنتی دورینگ* را در سلسله مقالاتی بین ۳ ژانویه ۱۸۷۷ تا ۷ ژوئیه ۱۸۷۸ در ورواتز انتشار داد.

این متن نقش مهمی در ظهور و توسعه انواع مارکسیسم و تنوعات آن به‌عنوان ایدئولوژی بازی کرد. مارکس در سال ۱۸۸۳ فوت نمود. حزب کارگران سوسیالیست آلمان مجدداً در سال ۱۸۹۰ حزب سوسیال دموکرات آلمان نامگذاری شد. نقد برنامه گوتا از سوی انگلس در ۱۸۹۱-۱۸۹۰ ویراستاری و منتشر شد. از حول و حوش دهه ۱۸۹۰ تا ۱۹۵۰ سوسیال‌دموکرات‌های آلمانی رسماً انواع متعدد مارکسیسم‌ها را مورد حمایت قرار داده و برای کسب قدرت سیاسی در داخل (جامعه بورژوازی) و اداره اقتصاد صنعتی‌شده بورژوازی و سیاست آن، از انواع مارکسیسم‌ها استفاده

۱- اوتو کارل میسنر (۱۸۱۹-۱۹۰۲)

[https://de.wikipedia.org/wiki/Otto_Meissner_\(Verleger\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Otto_Meissner_(Verleger))

۲- مگا/۷ (۱۹۸۹) *کاپیتال*، پاریس، ۱۸۷۲-۱۸۷۵

۳- حزب کارگران سوسیالیست آلمان، برنامه گوتا (می ۱۸۷۵)

https://ghdi.ghi-dc.org/pdf/eng/726_Soc%20Wrks%20Party_Gotha%20Program_231.pdf

کردند. سوسیال دموکرات‌های سایر کشورها هم از آنها دنباله‌روی کردند.

بعد از ۱۸۸۳ و بعد از مگا-۱

پس از فوت مارکس، انگلس مجری آثار او شد. او جلد‌های دوم و سوم *کاپیتال* را ویراستاری و به ترتیب در سال ۱۸۸۵ و ۱۸۹۴ انتشار داد^۱ و بدین ترتیب یک پروسه تاریخی طولانی ویراستاری مارکسیستی را از پیش‌نویس‌های ناتمام و دست‌نوشته‌های ناقص برنامه تحقیقات علمی باز را به محصولات نهایی تبدیل نمود، که بر اساس الزامات عملی از آنها در سیاست و ادبیات سازمانی-ایدئولوژیک حزب سوسیال دموکرات با محوریت تبلیغات و آژیتاسیون انجام گرفت.

مارکسیست‌های طیف‌های مختلف علاقه‌ای به بررسی انتقادی و گسترش بیشتر برنامه تحقیقات علمی ناتمام مارکس در زمینه‌ها و جهت‌های مختلف موجود و نوظهور، به نفع رهایی جوامع مختلف انسانی و علوم آنها نداشتند. آنها به دنبال گمانه‌زنی‌های مختلف فلسفی- عقیدتی آرمان‌شهری/ بدینی و دستورالعمل‌ها و شیوه‌های فرمولی مبتنی بر استفاده انتخابی از برخی از نوشته‌های مارکس بودند و بسیاری از مارکسیسم‌های خود را به دلایل دولتی توسعه دادند. این امر باعث ایجاد فرهنگ گسترده‌ای در تلفیق متون مارکس با مارکسیست‌ها در رسانه‌های دانشگاهی و روزنامه‌نگاری قرن بیستم و حتی فراتر از این شد.

انگلس چند طرح انتشار متون خود و مارکس را در داخل و یا خارج از آلمان با آگوست بیل، فرانس مهرینگ و ریچارد فیشر قبل از فوتش^۲ ریخته بود. هیچ کدام

۱- نسخه‌های خطی مارکس مربوط به این دو جلد "*کاپیتال*" و جلد‌های تغییرشکل‌یافته مربوطه ویرایش شده توسط انگلس اکنون به صورت زیر با این عنوان در دسترس هستند.

MEGA II/11-15.

۲- MECW ۵۰: ۳۹-۴۳۷، ۴۵-۴۴۲، ۴۵۹، ۴۹۰-۴۹۱، ۴۹۶-۴۹۸، ۵۰۱-۵۰۲، ۵۰۳-۰۶.

از این طرح‌ها تحقق نیافت. او در ۱۵ آوریل سال ۱۸۹۵ به ریچارد فیشر نوشت: "... من طرحی برای ارائه مجدد نوشته‌های مارکس و نوشته‌های کم‌خودم به عموم در یک نسخه کامل دارم - به عبارتی نه به صورت بخش بخش، بلکه یک‌جا در مجلدات کامل. من قبلاً با آگوست در این رابطه در حال مکاتبه بوده‌ام و هنوز در این مورد بحث می‌کنیم، بنابراین می‌توانید با او در این زمینه، موقع برگشت صحبت کنید. من به هیچ وجه مطمئن نیستم که چنین امری کار ساده‌ای باشد. و نمی‌دانم که آیا برای مثال انتشارات "وروارت‌ها" بهترین آدم‌ها برای این کار باشند - جداً از مزاحمت مطبوعات، از قبل من بدین نتیجه رسیده‌ام که ما ممکن است مجبور شویم به ناشری خارج از امپراتوری آلمان متوسل شویم.^۱ این شاید اولین بیان طرحی برای انتشار کارهای مارکس و انگلس باشد که در یک نسخه واحد از کل جلد‌ها جمع شده باشند. این طرح صادقانه توسط همه سردبیران بعدی مگا-۱ و مگا-۲ اجرا شد.

مدتی پس از مرگ انگلس در سال ۱۸۹۵، مقالات ترکیبی مارکس و انگلس به بخشی از آرشیو حزب سوسیال دموکرات آلمان تبدیل شد. برخی از بخش‌های این مقالات متعاقباً توسط برخی از مارکسیست‌ها قبل از ۱۹۱۷ ویرایش شد. مجموعه‌ای از متون و نامه‌های کارل مارکس و فردریش انگلس و فردیناند لاسال توسط فرانس مهرینگ ویراستاری و در ۴ جلد در سال ۱۹۰۲^۲ انتشار یافت. سه جلد اول این کتاب مجموعه بعضی از نوشته‌های مارکس و انگلس را شامل می‌شود که به سال‌های ۱۸۴۱-۱۸۵۰ مربوط می‌شوند؛ و جلد چهارم آن بعضی از نامه‌های لاسال به مارکس و انگلس در سال‌های ۱۸۴۹-۱۸۶۲ را شامل می‌شوند. پیش‌نویس‌های تئوری‌های ارزش اضافی توسط کارل کائوتسکی ویراستاری و در سال‌های ۱۹۰۵-

۱- MECW 50: 497.

۲- مارکس / انگلس / لاسال ۱۹۰۲

۱۹۱۰ در سه جلد انتشار یافته‌اند.^۱

در جلسه‌ای که در روز ۳۰ دسامبر ۱۹۱۰ در وین برگزار شد، بعضی از ویراستاران و رهبران مارکسیست نظیر دیوید بوروسویچ، ریازانوف، کارل رنر، ماکس آدلر، آدولف بران، اوتو بائر، رودولف هیلفردینگ و گوستاو اکشتاین درباره‌ی طرحی مبنی بر انتشار نسخه‌ای از نوشته‌های مارکس در سال ۱۹۱۳ به مناسبت سی‌امین سال درگذشت وی بحث کردند.^۲

این طرح نیز تحقق نیافت. یک دهه بعد، ریازانوف تلاش کرد این طرح را از طریق انضمام متون‌هایی از انگلس به‌عنوان مگا-۱ انتشار دهد. مجموعه‌ای از نامه‌های مارکس و انگلس، که در بین سال‌های ۱۸۸۳ تا ۱۸۸۴ نوشته شده بودند و توسط فردیناند آگوست بیل و ادوارد برنشتاین ویراستاری شده بودند، در سال ۱۹۱۳ در چهار جلد انتشار یافت.^۳

بعضی از نوشته‌های مارکس و انگلس به زبان انگلیسی، که مربوط به سال‌های ۱۸۵۲-۱۸۵۶ بود، توسط لوئیس کائوتسکی ترجمه شده و توسط دیوید ریازانوف-تحت نام مستعار ان. ریازانوف ویراستاری و در سال ۱۹۱۷ در دو جلد به زبان آلمانی انتشار یافت.^۴ انتخاب و ویرایش و انتشار برخی از نوشته‌های مارکس به‌طور جداگانه یا همراه با سایر نویسندگان از سال ۱۸۸۳ تا ۱۹۱۷ با توجه به اولویت‌های سیاسی مارکسیستی سوسیال دموکرات‌های آلمان و روسیه انجام شد.

۱- مارکس ۱۹۰۵-۱۹۱۰

۲- Langkau ۱۹۸۳

۳- انگلس و مارکس ۱۹۱۳

۴- مارکس و انگلس ۱۹۱۷

مگا-۱

بعد از به قدرت رسیدن بلشویک‌ها در امپراتوری روسیه، مارکسیسم‌های صنعتی - مدیریتی سوسیال دموکرات‌های آلمان، ایدئولوژی‌های روسی انباشت اولیه سرمایه، که در آرزوی صنعتی شدن آینده این امپراتوری بودند، به لنینیسم، استالینیسم، تروتسکیسم و غیره جهش پیدا کردند. آنجا، ریازانوف توانست نیازهای مالی و اداری انتشار کارهای مارکس و انگلس را از طریق حاکمان جدید امپراتوری مانند لنین تضمین کند. او همچنین موافقت رهبران حزب سوسیال دموکرات آلمان را برای کنترل آثار مارکس و انگلس به منظور کپی کردن آنها و همکاری بعضی از مارکسیست‌های فرانکفورت برای فهرست‌نویسی و عکس برداری از همان آثار را به دست آورد. ویراستاری و انتشار آن آثار در مگا-۱ به اوج خود رسید. ریازانوف شاید شایسته‌ترین و باهوش‌ترین فرد برای آن پروژه در آن زمان بود. نوشته‌های جمع‌آوری شده مارکس و انگلس می‌بایست در سه بخش منتشر شوند: نوشته‌های مارکس، نوشته‌های انگلس، و متونی که به‌طور مشترک توسط مارکس و انگلس نوشته شده‌اند؛ هر بخش نیز می‌توانست چندین زیرمجموعه داشته باشد: متون منتشر شده، متون منتشر نشده، ناشناخته، نسخه‌های خطی منتشر نشده، پیش‌نویس‌ها، یادداشت‌ها، گزیده‌ها و مکاتبات - که همه می‌توانست به ترتیب زمانی مرتب شوند.

با این حال، ریازانوف به سنت ویراستاری مارکسیستی انگلس و طرح آوریل ۱۸۹۵ وی وفادار ماند و سنت یکجا آوردن متون مارکس و انگلس را در یک جلد، که از قبل توسط ویراستاران ارشدی نظیر مهرینگ، بیل و برنشتاین پایه‌گذاری شده بود، ادامه داد. غیر از متون و دست‌نوشته‌های مربوط به "کاپیتال" که از قبل نشانه‌های دست انگلس را با خود داشت، ریازانوف تصمیم گرفت همه نوشته‌های مارکس و انگلس را یک‌جا به صورت مجلدهای منفرد به ترتیب زمانی جمع کند. این تصمیم

برای ایجاد اسطورهٔ مارکس-انگلس به عنوان بنیانگذاران ایدئولوژی مارکسیسم مفید بود. در عین حال، این امر مانع بزرگی در مسیر بررسی انتقادی برنامهٔ تحقیقات علمی ناتمام مارکس ایجاد کرد. این امر به ترویج مفهوم ضد تاریخی و در نتیجه وقیحانهٔ ایده‌آلیستی از مارکس که اولین مارکسیست است کمک کرد. بعلاوه، در مسیر تعامل انتقادی جداگانه با نوشته‌های انگلس قرار گرفت. ریازانوف دست‌نویس‌های انگلس با عنوان "دیالکتیک طبیعت" را در اولویت قرار داد که معلوم شد برای گمانه‌زنی‌های بعدی ایدئولوژیک مارکسیستی مفید است، اما از انتشار آن به مدت پنج سال خودداری کرد و کپی‌های روشن دست‌نوشته‌های ریاضی^۱ مارکس را منتشر نساخت زیرا با تصاویر اساطیری مارکس دستکاری شده توسط مارکسیست‌ها سازگار نبود. علاوه بر این، در طرح ریازانوف جایی برای یادداشت‌ها و گزیده‌های متعدد مارکس در مورد بسیاری از رشته‌ها وجود نداشت. او مطالعهٔ تفصیلی و دقیق مارکس در رشتهٔ زمین‌شناسی، که در سال ۱۸۸۱ انجام گرفته بود، را عملی "وسواسی غیرقابل بخشش"^۲ در سن ۶۳ سالگی دانست.

بنابراین، ریازانوف و تیمش از همان مراحل اولیهٔ برنامه‌ریزی، برخلاف انتظارات مطرح‌شده توسط پروژهٔ نسخهٔ تاریخی-انتقادی کار کردند. از ویراستاران چنین پروژه‌هایی انتظار می‌رود که دیدگاه‌های تاریخی و انتقادی داشته باشند: (الف) در مورد آثار منتشرشده و منتشرنشدهٔ نویسندگان مربوطه که باید به عنوان منابع تاریخ-نگاری در نظر گرفته شوند. و (ب) در مورد تصورات نادرست ایدئولوژیکی آن آثار و نویسندگان آنها از طریق داستان‌ها، افسانه‌ها، اسطوره‌ها و بیوگرافی‌های غلو شدهٔ موجود پیرامون آنها.

ریازانوف به‌عنوان مدیر این پروژه مدت زیادی دوام نیاورد. او قادر به ویرایش تنها

۱- مارکس ۱۹۶۸؛ Vogt ۱۹۹۵

۲- ریازانوف ۱۹۲۳:۳۶۸

۵ جلد شد. بنا به طرح، قرار بود ۴۲ جلد ویراستاری و منتشر شوند. وی از وظیفه ویرایش مگا در سال ۱۹۳۱ برکنار شد و در ۲۱ ژانویه ۱۹۳۸ به دنبال یک محاکمه ساختگی از سوی دانشکده نظامی دیوان عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، تیرباران شد.

پس از برکناری ریازانوف، ولادیمیر ویکتورویچ آدوراتسکی، ایدئولوگ درباری لنینیست تبدیل شده به استالینست، به عنوان سردبیر پروژه منصوب شد. چند سال بعد، بوروکرات‌ها، که ایدئولوژی حزب حاکم اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی را مدیریت می‌کردند، تصمیم گرفتند که اجازه ندهند کار بر روی مگا قبل از انتشار نسخه روسی ثابت و تأیید شده از سوی حزب از متون مارکس و انگلس با خوانش دیگری ادامه یابد.^۱ انتشار مگا-۱ در سال ۱۹۳۵ بسته شد.

زمانی که هیتلر در سال ۱۹۳۴ به قدرت رسید، آرشیو حزب سوسیال دموکرات آلمان باید به برلین منتقل می‌شد. ابتدا این آرشیو در محل امنی در کپنهاگ نگهداری شد. متعاقباً، رهبری ورشکسته حزب سوسیال دموکرات آلمان تصمیم به فروش این آرشیو گرفت. دو پیشنهاددهنده اصلی - مشتری - برای این کار وجود داشت: مؤسسه مارکس، انگلس و لنین (IMEL) مسکو و مؤسسه بین‌المللی تاریخ اجتماعی آمستردام (IISH). پس از اینکه مذاکره‌کنندگان IMEL پیشنهاد خود را به دستور استالین پس گرفتند، مؤسسه بین‌المللی تاریخ اجتماعی آمستردام بایگانی را در ۱۹ مه ۱۹۳۸ خریداری کرد.^۲ در آن زمان آرشیو حزب سوسیال دموکرات آلمان حاوی مقالات کارل مارکس، فردریش انگلس، آگوست بیل، ادوارد برنشتاین، و ویلهلم لیکنشت و دیگران بود.

پس از پایان جنگ جهانی دوم، تقاضا برای ازسرگیری و ادامه انتشار MEGA توسط

۱- موسولوف: ۲۰۱۰: ۲۵۰-۲۵۲

۲- گزارش سالانه IISH در آمستردام ۱۹۳۸: ۳۷-۴۲

برخی از گروه‌ها در اروپای غربی و روسیه مطرح شد. حاکمان اتحاد جماهیر شوروی و جمهوری دموکراتیک آلمان توافق لازم را برای یک مگای جدید (که اکنون مگا-۲ نامیده می‌شود) در سال ۱۹۶۴ کردند. این پروژه مشترک مؤسسه‌های مارکسیسم-لنینیسم مسکو و برلین بود.

مگا-۲

مدیریت دومین مگا کلمات تاریخی-انتقادی Historical-Critical را از عنوان سلسله ویراستارها حذف کرد. همان‌طور که عنوان جدید مجموعه نشان می‌دهد، ویراستاران جدید به رویه قدیمی تداوم اسطوره مارکس-انگلس با خط تیره ادامه دادند. آنها یک بار اضافی داشتند: عقلانیت‌بخشیدن به ایدئولوژی حاکم جدید مارکسیسم-لنینیسم در دستگاه ویراستاری. سه بخش اول از اولین مگا با ابعاد تجدیدنظرشده دست‌نخورده حفظ شد؛ بخش چهارم برای گزیده‌ها، یادداشت‌ها و حاشیه‌ها در نظر گرفته شده بود.^۱ پس از فروپاشی جمهوری دموکراتیک آلمان و اتحاد جماهیر شوروی به همراه مؤسسات مارکسیسم-لنینیسم آنها، مدیریت جدید اداره مگا-۲ MEGA-II- را در دست گرفت؛^۲ برخی از اصول ویرایشی جدید تدوین شد^۳ اما مجلدات قبلاً منتشرشده دست‌نخورده باقی ماندند. اغلب ویراستاران قدیمی مارکسیست-لنینیست سر جای خود باقی ماندند. متعاقباً، برخی از ویراستاران جدید با صلاحیت بیشتر در علم ویرایش وارد شدند. این دسته اگرچه چمدان عقیدتی مارکسیسم را در سر نداشتند اما اکثراً آدم‌هایی بدون شناخت از مارکس بودند که در طول آخرین جنگ سرد گذشته در اروپای غربی بزرگ شده و تحصیل کرده

۱- روژان ۱۹۹۲

۲- روژان ۱۹۹۱

۳- Editionsrichtlinien... ۱۹۹۳

بودند و تعصبات عقیدتی و ارزش‌های کاشته‌شده توسط آن تربیت را با خود حمل می‌کردند. به‌علاوه، هم مارکسیست‌ها و هم غیر مارکسیست‌ها یا سردبیران ضد-مارکسیست متون مارکس همه محدودیت‌های فرهنگ‌های تربیتی خود را در انقلاب-های صنعتی گذشته داشتند.

زمانی که انتشار تمامی مجلدات MEGA-II به پایان برسد و نسل جدیدی از محققین که در جریان انقلاب‌های صنعتی در حال رشد پرورش یافته‌اند و علاقه‌مند به گسترش انتقادی برنامه تحقیقات علمی مارکس هستند، به صحنه خواهند آمد تا متون او را از نو ویرایش کنند. آن وقت و تنها در این صورت است که این متون از اسارت ایدئولوژیک تحمیل‌شده توسط ویراستاران دو مگا رهایی خواهند یافت.

برگردان: پویندگان تجارب تاریخی - طبقاتی - جهانی کارگران

منابع:

- Annual Report of the IISH 1938: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Jaarverslag 1938: archief.socialhistory.org
- گزارش سالانه مؤسسه بین‌المللی تاریخ اجتماعی، ۱۹۳۸: archief.socialhistory.org
- *Editionsrichtlinien der Marx-Engels-Gesamtausgabe (MEGA)*
Herausgegeben von der Internationalen Marx-Engels-Stiftung; Berlin: Dietz Verlag, 1993.
بنیاد بین‌المللی مارکس انگلس . برلین Dietz Verlag .: 1993.
- Engels, Friedrich (1885), "Zur Geschichte des Bundes der Kommunisten", *Der Sozialdemokrat* (12-26 November 1885); MEGA - II I/30: 89-108; MECW 26: 312-330.
- انگلس، فردریش (۱۸۸۵)، "درباره تاریخ اتحادیه کمونیست‌ها"، سوسیال دموکرات (۱۲-۲۶ نوامبر ۱۸۸۵). MEGA-II I/30: 89-108; MECW 26: 312-330.

- Engels, Friedrich und Karl Marx (1845), *Die heilige Familie, oder Kritik der kritischen Kritik. Gegen Bruno Bauer & Consorten*, Frankfurt a. Main: Literarische Anstalt (J. Rütten); MECW 4:5-211.
- انگلس، فردریش و کارل مارکس (۱۸۴۵). خانواده مقدس، یا نقد نقد انتقادی. در برابر برونو باوئر و شرکا، فرانکفورت. : مؤسسه ادبی. (J. Rütten); MECW 4:5-211.
- Engels, F. und K. Marx (1913), *Die Briefwechsel zwischen Friedrich Engels und Karl Marx 1844-1883*. Hrsg. von A. Babel und Ed. Bernstein. 4 Bde. Stuttgart: Dietz.
- انگلس، ف. و ک. مارکس (۱۹۱۳)، مکاتبات بین فردریش انگلس و کارل مارکس ۱۸۸۳-۱۸۴۴. ویرایش. توسط A. Babel and Ed. کهربا ۴ جلد اشتوتگارت: دیتز.
- Engels: Энгельс Ф. (1925), “Диалектика природы.” *Архив К.Маркса и Ф. Энгельса*, II (1925): 117-395, Москва—Ленинград: Государственное издательство; MEGA2 I/26; MECW 25.
- انگلس: انگلس اف. (۱۹۲۵)، «دیالکتیک طبیعت»، آرشیو ک. مارکس و اف. انگلس، II (1925): 117-395 مسکو-لنینگراد: انتشارات دولتی. MEGA2 I/26; MECW 25.
- Hardt, Hanno (2000), “Communication is Freedom: Karl Marx on Press Freedom and Censorship”, *Javnost – The Public (Ljubljana)*, Volume 7, 2000, Issue 4: 85-99: javnost-thepublic.org/article/pdf/2000/4/6/
- هارت، هانو (۲۰۰۰)، "ارتباطات آزادی است: کارل مارکس در مورد آزادی مطبوعات و سانسور"، *جاونوست - عمومی (لیوبلیانا)*، جلد ۷، ۲۰۰۰، شماره ۴: ۸۵-۹۹: javnost-thepublic.org/article/pdf/2000/4/6/
- Karl Marx/Friedrich Engels Papers:
- International Institute of Social History (IISH), Amsterdam: search.iisg.amsterdam/Record/ARCH00860 [it holds two-thirds of the total papers, all digitized and available for online inspection]; and, at the: Russian State Archive of Socio-Political History (RSAS-PH), Moscow: rgaspi.info/fonds/1-1/ [it holds one-third of the total papers, still not digitized, none available for online inspection].
- مقالات کارل مارکس / فریدریش انگلس: مؤسسه بین‌المللی تاریخ اجتماعی (IISH)، آمستردام: search.iisg.amsterdam/Record/ARCH00860: [دو سوم کل مقالات را در اختیار دارد، همه دیجیتالی شده و برای بررسی آنلاین در دسترس هستند]. [اودر: آرشیو دولتی تاریخ اجتماعی - سیاسی روسی (RSAS-PH)، مسکو: rgaspi.info/fonds/1-1/]. یک سوم از کل مقالات را در خود جای داده است، هنوز دیجیتالی نشده است، هیچ کدام برای بررسی آنلاین در دسترس نیست.

- Langkau, Götz (1983), “Marx-Gesamtausgabe—dringendes Parteiinteresse oder dekorativer Zweck? Ein Wiener Editionsplan zum 30. Todestag, Briefe und Briefauszüge” [“A complete edition of the works of Marx—in the urgent interests of the party or for decorative purposes? A Viennese edition-plan for the 30th anniversary of his death. Letters and excerpts from letters”], *International Review of Social History*, 28 (1983): 105-142.
- Götz (1983). Langkau. «نسخه کامل مارکس - علاقه فوری حزب یا هدف تزئینی؟ طرح چاپ وین برای سی امین سالمرگ او، نامه‌ها و گزیده‌های نامه‌ها» [«نسخه کامل آثار مارکس - در جهت منافع فوری حزب یا برای اهداف تزئینی؟ طرح نسخه وینی برای سی امین سالمرگ او. نامه‌ها و گزیده‌هایی از نامه‌ها»]. بررسی بین‌المللی تاریخ اجتماعی، ۲۸ (۱۹۸۳): ۱۰۵-۱۴۲
- Marx, Karl (1851), *Gesammelte Aufsätze von Karl Marx*. Hrsg. von Hermann Becker. 1. Heft. Köln.
- مارکس، کارل (۱۸۵۱)، مجموعه مقالات کارل مارکس. ویرایش شده توسط هرمان بکر. شماره ۱. کلن.
- __ (1859), *Zur Kritik der Politischen Ökonomie: Erstes Heft*, Berlin: Verlag von Franz Duncker; *MEGA-II II.2* (1980):95-245; *MECW*, 29 (Reprint, 2010): 257-532.
- (1859)، در نقد اقتصاد سیاسی: شماره اول، برلین : Verlag von Franz Duncker; *MEGA-II II.2* (1980):95-245; *MECW* 29 (بازنشر ۲۰۱۰): ۲۵۷-۵۳۲.
- __ (1905-1910), *Theorien über den Mehrwert*. Hrsg. von Karl Kautsky. 3Bde. Stuttgart: Dietz Verlag.
- (1905-1910)، نظریه‌های ارزش اضافی. ویرایش شده توسط کارل کائوتسکی. ۳ جلد اشتوتگارت : Dietz Verlag.
- Marx: Маркс, K. (1968), *Математические рукописи*, Москва: Наука; Marx, Karl (2018), *Mathematical Manuscripts*, 2nd revised edition of its complete English translation, Delhi: Aakar Books.
- مارکس، کارل (۱۹۶۸) نسخه‌های خطی ریاضی، مسکو: نایکا؛ کارل مارکس (۲۰۱۸) نسخه‌های خطی ریاضی، ویرایش دوم ترجمه کامل انگلیسی آن، دهلی: انتشارات آکار.
- Marx, K. und F. Engels (1917). *Gesammelte Schriften von Karl Marx und Friedrich Engels 1852 bis 1862*. Hrsg. von N. Rjasanoff, Die Übersetzungen aus dem Englischen von Luise Kautsky. 2 Bde. Stuttgart: Dietz Verlag.
- مارکس، ک. و (۱۹۱۷). مجموعه نوشته‌های کارل مارکس و فردریش انگلس ۱۸۵۲ تا

۱۸۶۲. ویرایش شده توسط N. Ryazanoff ترجمه از انگلیسی توسط لوئیز کائوتسکی.

۲ جلد اشتوتگارت : Dietz Verlag.

- Marx, Karl / Friedrich Engels (1932), *MEGA-I I/5*:
مارکس، کارل / فردریش انگلس (۱۹۳۲)، *MEGA-I I/5*
- *Die Deutsche Ideologie*, Hrsg. V. Adoratskij, Berlin: Marx-Engels-Lenin-Instituts Moskau.
- *ایدئولوژی آلمانی* Hrsg. V. Adoratskij، برلین: انستیتوی مارکس - انگلس - لنین، مسکو
- *MEGA-II I/5 (2017): Deutsche Ideologie. Manuskripte und Drucke*. Berlin: De Gruyter Akademie Forschung.
- *MEGA-II I/5 (2017): ایدئولوژی آلمانی*. نسخه‌های خطی و چاپی. برلین: تحقیقات آکادمی De Gruyter.
- Marx, Karl / Friedrich Engels / Joseph Weydemeyer (2010), *Die Deutsche Ideologie*, Berlin: Akademie Verlag.
- مارکس، کارل / فردریش انگلس / ژوزف وایدمایر (۲۰۱۰)، *ایدئولوژی آلمانی*، برلین: آکادمی ویرلاگ.
- Marx/Engels/Lassalle (1902): *Aus dem literarischen Nachlaß von Karl Marx, Friedrich Engels und Ferdinand Lassalle*, Hrsg. von Franz Mehring. 4 Bde. Stuttgart: Dietz Verlag.
- مارکس / انگلس / لاسال (۱۹۰۲): از املاک ادبی کارل مارکس، فردریش انگلس و فردیناند لاسال، ویرایش شده توسط فرانتس مهرینگ. ۴ جلد اشتوتگارت: Dietz Verlag.
- *MECW: Karl Marx/Friedrich Engels (1975-2004), Collected Works, in 50 volumes; Moscow: Progress etc.*
- *MECW*: کارل مارکس / فردریش انگلس (۱۹۷۵-۲۰۰۴). مجموعه آثار، در ۵۰ جلد؛ مسکو: پیشرفت و غیره.
- *MEGA1 : Marx, Karl / Friedrich Engels (1927-1935), Historisch-Kritische Gesamtausgabe: Werke / Schriften / Briefe*
- *MEGA1*: مارکس، کارل / فردریش انگلس (۱۹۲۷-۱۹۳۵)، نسخه کامل تاریخی - انتقادی: آثار / نوشته‌ها / نامه‌ها
- *[Historical-Critical Complete Edition: Works / Writings / Letters], Frankfurt/M.-Berlin-Moskau-Leningrad: Marx-Engels-Verlag;*

- نسخهٔ کامل تاریخی-انتقادی: آثار/ نوشته‌ها / نامه‌ها، فرانکفورت-M.-Berlin/
- **Moskau-Leningrad: Marx-Engels-Verlag;**
- **Planned volumes:** library.kwansei.ac.jp
- جلد‌های برنامه‌ریزی شده : library.kwansei.ac.jp
- **Published volumes:** karlmarx.lu
- جلد‌های منتشر شده : karlmarx.lu
- **MEGA2: Marx, Karl /Friedrich Engels (1975-), Marx-Engels-Gesamtausgabe [Marx-Engels-Complete-Edition], Berlin: Dietz-Verlag/Akademie Verlag/De Gruyter Akademie Forschung:**
- **MEGA2: مارکس، کارل / فریدریش انگلس (۱۹۷۵-)، نسخهٔ کامل مارکس-انگلس**
- [نسخهٔ کامل مارکس-انگلس]، برلین:
- **Dietz-Verlag/Akademie Verlag/De Gruyter Academy:**
 - karlmarx.lu
 -
 - mega.bbaw.d
 -
 - megadigital.bbaw.de
-
- **Mosolov: Мосолов, Владимир Гаврилович (2010), ИМЭЛ—цитадель партийной ортодоксии: из истории Института марксизма-ленинизма при ЦК КПСС, 1921-1956 [IMEL – the citadel of party orthodoxy: from the history of the Institute of Marxism-Leninism of the CC CPSU, 1921-1956], Москва: Новый хронограф.**
- **موزولوف، ولادیمیر گاوریلوویچ (۲۰۱۰)، IMEL - ارگ ارتدکس حزب: از تاریخ مؤسسهٔ مارکسیسم-لنینیسم تحت کمیته مرکزی**
- **Riazanov: Рязанов, Д. (1923), “Новые данные о литературном наследстве К. Маркса и Ф. Энгельса” [“New data on the literary legacy of K. Marx and F. Engels”], Вестниксоциалистической академии (Москва—Петроград: Государственное издательство), книга шестая. Октябрь-Декабрь 1923 г.: 351-376.**
- **ریازانوف: ریازانوف، دی (۱۹۲۳)، «داده‌های جدید دربارهٔ میراث ادبی ک. مارکس و اف. انگلس» [داده‌های جدید دربارهٔ میراث ادبی ک. مارکس و اف. انگلس]، بولتن آکادمی سوسیالیست (مسکو-پتروگراد: انتشارات دولتی)، کتاب ششم. اکتبر-دسامبر**
- **۱۹۲۳: ۳۷۶-۳۵۱**
-
- **Rojahn, Jürgen (1991), “International Marx-Engels Foundation,” International Review of Social History, XXXVI (1991), Issue 1: 153.**

- روژان، یورگن (۱۹۹۱)، «بنیاد بین المللی مارکس-انگلس»، بررسی بین المللی تاریخ اجتماعی، (1991) XXXVI، شماره ۱: ۱۵۳
- __ (1992), “The Marx-Engels-Gesamtausgabe (MEGA): State of Affairs and Prospects,” *International Review of Social History*, XXXVII (1992), Issue 2: 304-314.
- امور و چشم اندازها، بررسی بین المللی تاریخ اجتماعی، (1992) XXXVII، شماره ۲: ۳۰۴-۳۱۴
- Vogt, Annette (1995), “Emil Julius Gumbel (1891-1966): der erste Herausgeber der mathematischen Manuskripte von Karl Marx” [“Emil Julius Gumbel (1891-1966): The first editor of the mathematical manuscripts of Karl Marx”], *MEGA-Studien* (Amsterdam), 1995/2: 26-36; Eng. tr. in *Karl Marx and Mathematics: A Collection of Texts in Three Parts*, (2019): 22-33, Delhi: Aakar Books
- فوگت، آنت (۱۹۹۵)، «امیل جولوس گامبل (۱۸۹۱-۱۹۶۶): der erste Herausgeber der mathematischen Manuskripte Karl Marx von امیل جولوس گامبل (۱۸۹۱-۱۹۶۶): اولین ویراستار دستنوشته‌های ریاضی [«Marx»], *MEGA-Studien* (آمستردام)، ۲/۱۹۹۵: ۲۶-۳۶؛ مهندس tr. در کارل مارکس و ریاضیات: مجموعه‌ای از متون در سه بخش، (۲۰۱۹): ۲۲-۳۳، دهلی: انتشارات آکار.